

# HORTİKÜLTÜREL TERAPİSİ TANIMLARI, MODELLERİ VE ÖRNEKLERİ

Sima POUYA



© Copyright 2023

*Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi AŞ'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.*

|  |                                |
|--|--------------------------------|
| <b>ISBN</b>  | <b>Sayfa ve Kapak Tasarımı</b> |
| 978-625-399-350-4  | Akademisyen Dizgi Ünitesi      |
| <b>Kitap Adı</b>   | <b>Yayıncı Sertifika No</b>    |
| Hortikültürel Terapisi Tanımları, Modelleri ve Örnekleri | 47518                          |
| <b>Yazar</b>   | <b>Baskı ve Cilt</b>           |
| Sima POUYA   | Vadi Matbaacılık               |
| ORCID iD: 978-625-399-350-4                              | <b>Bisac Code</b>              |
| <b>Yayın Koordinatörü</b>                                | PSY000000                      |
| Yasin DİLMEN   | <b>DOI</b>                     |
|  | 10.37609/akya.2782             |

**Kütüphane Kimlik Kartı**  
**Pouya, Sima.**

Hortikültürel Terapisi Tanımları, Modelleri ve Örnekleri / Sima Pouya.  
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2023.  
225 s. : şekil, tablo. ; 160x235 mm.  
Kaynakça ve Ekler var.  
ISBN 9786253993504  
1. Psikoloji

**GENEL DAĞITIM**  
**Akademisyen Kitabevi AŞ**

Halk Sokak 5 / A  
Yenişehir / Ankara  
Tel: 0312 431 16 33  
siparis@akademisyen.com

[www.akademisyen.com](http://www.akademisyen.com)

## ÖNSÖZ

Bahçecilik ve bahçe işleri ile ilgili deneyimlerimin geçmişi çoğu kişide olduğu gibi benim de çocukluk dönemlerime dayanıyor. Çocukluk dönemlerimi İran'ın Azerbaycan kentinde bulunan yemyeşil bir kasabada geçirdim. Babamın çoğu zaman bahçe işleri için bizden yardım almak zorunda kaldığı büyük bir meyve bahçemiz vardı. Bahçe sulaması, meyvelerin toplanması, toprak çapalama, topraktan çıkan taşları toplama, ağaçların budanması, kuruyan ağaç dallarının bahçe dışına taşınması, yabancı otların temizlenmesi vb. işlerde oldukça fazla tecrübe edinmişimdir. Esasında o zamanki dönemlerden en çok zihnimde kalan, bahçe işlerine dalarak zamanın ne kadar çabuk geçtiğini ve hiç sıkılmadan saatlerce bahçe işleriyle uğraştığımdır. Fakat o zamanlar keyifle yaptığım bahçe işlerinin terapinin bir parçası olduğunu ve onları yaparak aslında fiziksel ve ruhsal iyileşmeye destek olduğunu bilmiyordum. Hortikültürel terapi konusu ile ilk kez doktora tezime çalıştığım dönemde tanıştım. Çalışmalarımı doğanın iyileştirici yönüne yoğunlaştırdım ve bu konularla ilgili 70'e yakın bilimsel yayın ve konferans bildiri çalışmalarım oldu. 2018 yılında akademik iş hayatına başladıktan sonra, özellikle hortikültürel terapi konusu çalışmalarına yoğunlaştım. Uluslararası literatüründen elde ettiğim teorik ve uygulamalı bilgilerle, İnönü Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nde yürütücülüğünü üstlendiğim dersler kapsamında uygulamalı deneyimlerle bu konuyu (hortikültürel terapi) zenginleştirmeyi hedefledim. Konunun detaylarına indikçe hortikültürel terapinin sadece bahçecilik işleri ile uğraşmaktan ibaret olmadığını ve çok daha derin detayları kapsadığını ve bu mesleğe giren herkesin farklı bilgi ve becerilere sahip olmasını ve özel eğitimler alınmasının gerekli olduğunu anladım.

Günümüzde hastaneler ve diğer sağlık kuruluşları, bahçeleri iyileşmenin önemli bir parçası olarak kullanmaktadırlar. Bununla birlikte, teknolojik gelişmeler ve ekonomik baskının hızlı bir şekilde büyümesi ile doğa-insan ilişkisi uzun bir süre ihmal edilmiştir. Sağlık alanında uzun bir geçmişi olmasına rağmen, doğal çevrenin sağlık üzerindeki etkileri son zamanlarda sistematik olarak incelenmeye başlanmıştır. Literatürü incelediğimde, hortikültürel terapinin tarihinin 1960 yıllara dayandığını görmekteyiz. Ancak ülkemizde bu terapi yöntemi uygulamaları kapsamında, özel gereksinimli bireyler, yaşlılar, mahkûmlar, hastalar, evsizler, doğal afetlerden etkilenenler, kimsesizler, madde bağımlıları, risk altındaki çocuklar vb. birçok kişinin hortikültürel terapisinden faydalanabilme imkânı olmasına rağmen oldukça eksik olduğu, neredeyse hiç faydalanma olmadığını

fark ettim. Yaptığım araştırmalarla ÷lkemizde açık alanların iyileştirici özelliği dikkate alınmadan tasarlandığını ifade edebilirim. Yıllar içinde yaptığım çalışmalar aracılığıyla hastane binalarındaki mevcut balkonlar ve terasların kullanılmadığı, hastane etrafındaki alanların işlevsiz kaldığını ve daha çok arabalara ev sahipliği yaptığını, eğitim merkezlerinin ve okul bahçelerinin doğru tasarlanmadığı, sağlık ve rehabilitasyon merkezlerinin bahçelerinin yalnızca estetik kaygılar taşıdığı ve bu alanlarda ağırlıklı olarak hasta yakınlarının oturma birimlerini kullandıkları; huzur ve yaşlı evlerindeki yeşil alanların erişilebilir olmadığđ vb. sorunlarını tespit ettim. Diğer ÷lkeler gibi hortikültürel terapisinin Türkiye’de tam anlamıyla doğru bir biçimde uygulanması için her şeyden önce hortikültürel terapisinin bahçecilik programlarıyla aynı olmadığının anlatılması ve toplumun bilinçlendirmesi, yurtdışındaki uygulama merkezleri ile bağlantıların kurulması ve paralel çalışılması, gönüllülerin ve yardımseverlerin teşvik edilmesi için stratejilerin düşün÷lmesi, disiplinler arası becerilerin ilgili eğitimler aracılığıyla geliştirilmesi, uzman kişilerin bir araya gelip çalışması, ulusal ve yerel yönetimler tarafından desteklerin sağlanması ve uygulama örneklerinin arttırılması önerilmektedir. Hortikültürel terapisi uygulanacak merkezlerde bireyi iyi tanıyan eğitimci (bilişsel özellikleri, fiziksel yetileri, kişisel ilgi alanlarını takip eden) ve engel durumuna göre fiziksel kapasiteleri tanımlayacak olan fizyoterapistler, hekimler, toprak ve bitki ile grubu bir araya getirecek ilgili tasarım ve planlama uzmanlarının (mimar, mühendis, peyzaj mimarı) birlikte çalışmaları ile oldukça yararlı ve başarılı sonuçlar elde edilecektir.

Bu kitabın oluşturulmasının temel amacı, geniş bir alan olan hortikültürel terapisi konusunda özellikle Türkçe yazılmış öncül kaynak olarak yerel literatüre kazandırılması ve öğrendiklerimin paylaşılması olmuştur. Hortikültürel terapisi birçok bilim dalını ve birçok alanı içermektedir. Bu kitap teoriyi ve pratiği birlikte sunan bir birikimin ürünüdür. Hortikültürel terapisi sürecinde aktif bir rolü olan terapist, tedaviyi planlamaktan, seansları geliştirmekten, danışanla etkileşim kurmaktan ve sonuçları kaydetmekten sorumludur. Bu konuların her biriyle ilgili gereken teknikler ve beceriler bu kitapta açıklanmıştır. Ayrıca bu kitaptaki bilgiler terapötik bahçecilik, topluluk geliştirme ve diğer klinik olmayan amaçlar için bahçeciliği bir araç olarak kullananların becerilerini de geliştirmesine yardımcı olacaktır. Bunlar ve diğer topluluk bahçivanlık programları, hortikültürel terapisi tanımı içinde olmasa da ortak olarak bitki yetiştirmenin insan yararına olmasını savunmaktadır. Bu kitapta açıklanan temel yöntemlerin kullanılması, topluluk bahçecilik programı liderlerinin amaçlarını netleştirmelerine, programlama çabalarına odaklanmalarına ve ölçülebilir sonuçlar üretmelerine yardımcı olacaktır.

Kitap 8 bölümden oluşmakta olup, Bölüm 1’de, doğanın iyileştirici etkisi ve geçmişte bu yanan doğanın terapötik ortamı olarak kullanımı açıklanmıştır. Ayrıca doğa da yapılan farklı terapi müdahalelerin hortikültürel terapi ile farklılıklarının anlaşılması için doğa temelli terapi programları ve tanımları bu bölümde ele alınmıştır. Bölüm 2’de hortikültürel terapinin tanımı, terminolojisi, hortikültürel terapisti, hortikültürel terapinin amaçları, faydaları, eğitim ve araştırma konuları açıklanmıştır. Ayrıca bu konu ile ilgili uluslararası kurumlar ve yapılan çalışmalar ve hortikültürel terapi programlarını şekillendiren sistemler, program türleri ve kullanıcıların genel tanıtımı ve terapötik bir ortam olarak bahçıvanlığın önemi üzerindeki düşünceler incelenmiştir. Bölüm 3’te odak noktası terapist-danışan ilişkisi olmuştur ve etkili bir danışan ve terapist ilişkisini sağlamak için bilgiler verilmiştir. Bu bölümde, arketiplerin, anlatıların ve öznel deneyimin terapötik bir ilişkinin gelişimini nasıl etkilediği açıklanmıştır. Bölüm 4’te bir hortikültürel terapisi uygulamasında oturumların bileşenlerini tutarlı ve anlamlı bir program dâhiline entegre etmeye odaklanılmıştır. Ayrıca oturumların süreci, planlama, inceleme ve değerlendirmesi hakkında açıklamalar yapılmıştır. Bölüm 5’te hortikültürel terapinin üç temel modeli; terapötik, mesleki ve sağlık modellerine dayalı hortikültürel terapisi açıklanmıştır. Her bir modelde odak noktaları ve amaçları, bağlam ve uygulamaları ve programlamaların detayları incelenmiştir. Bölüm 6’de ele alınan belgeleme ve dokümantasyon türlerine ek olarak, belgelemenin ayrıca başka amaçlar için kullanılabileceği konusunda açıklamalar getirmiştir. Bölüm 7’de hortikültürel terapisi program yönetimi tartışılmış ve çok çeşitli ortamlarda programların etkin bir şekilde koordinasyonunu kolaylaştıracak araçlar incelenmiştir. Son olarak Bölüm 8’de hortikültürel terapisi mesleğinin gelişimi için yapılması gerekenler ve mevcut zorluklar ve sınırlandırmalar açıklanmıştır.

Bu çalışmanın gerçekleşmesindeki destek ve katkılarından dolayı İnönü Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü öğrencilerine teşekkür ederim. Son olarak tüm süreçte yanımda olan, aldığım kararları her zaman destekleyip, beni cesaretlendiren aileme ve eşim Dr. Majid Aghlmand’e sonsuz şükranlarımı sunar ve teşekkür ederim.

Saygılarımla

Doç. Dr. Sima POUYA



# İÇİNDEKİLER

## BÖLÜM 1

|                                      |          |
|--------------------------------------|----------|
| <b>TERAPİ OLARAK DOĞA .....</b>      | <b>1</b> |
| Doğanın İyileştirici Etkisi.....     | 1        |
| Doğa Temelli Terapiler.....          | 10       |
| Açık Hava Macera Eğitimi.....        | 13       |
| Vahşi Yaşam Terapi Programları ..... | 14       |
| Açık Hava Deneyimsel Terapisi.....   | 15       |
| Ekoterapi .....                      | 16       |
| Çiftçilik .....                      | 18       |
| Hayvan Destekli Terapi.....          | 19       |

## BÖLÜM 2

|  |           |
|--|-----------|
| <b>BAHÇE/HORTİKÜLTÜREL TERAPİ .....</b>                            | <b>21</b> |
| Hortikültür Terapi Tanımı .....                                    | 21        |
| Terminoloji .....  | 23        |
| “Hortikültürel Terapisi” ve “Terapötik Bahçecilik” .....           | 25        |
| Hortikültürel Terapisti .....                                      | 28        |
| Hortikültürel Terapisinin Amaçları ve Faydaları.....               | 31        |
| Dünyada Hortikültürel Terapisi .....                               | 34        |
| Hortikültürel Terapisi ile İlgili Eğitim ve Araştırmalar .....     | 37        |
| Hortikültürel Terapisi ile İlgili Profesyonel Kuruluşlar.....      | 39        |
| Hortikültürel Terapisi Kullanıcıları ve Kullanıcı Memnuniyeti..... | 40        |
| Hortikültürel Terapisi Uygulama Çeşitleri ve Hedefleri .....       | 46        |
| Hortikültürel Terapisi Uygulama Alanları .....                     | 54        |

## BÖLÜM 3

|   |           |
|---|-----------|
| <b>DANIŞAN VE TERAPİST İLİŞKİSİ.....</b>                | <b>65</b> |
| Dünya Temelli Bilgelik ve Arketipler .....              | 65        |
| Danışan ve Terapistin Arasındaki Terapötik İlişki ..... | 68        |
| Terapötik Yaklaşımlar .....                             | 71        |
| Psikodinamik .....                                      | 72        |
| Hasta Merkezli Yaklaşım.....                            | 72        |



|   |            |
|---|------------|
| İlişki ve Bağlanma .....  | 73         |
| Kendilik-Psikoloji .....  | 74         |
| Terapötik Bir İlişki Geliştirme Teknikleri .....                                  | 75         |
| Hortikültürel Terapisi Modelleri .....  | 81         |
| <b>BÖLÜM 4</b>  |            |
| <b>HORTİKÜLTÜREL TERAPİSİ UYGULAMASINDA OTURUMLARIN PLANLANMASI.....</b>          | <b>85</b>  |
| Hortikültürel Terapisi Oturumlarında Dikkat Edilmesi Gereken Konular .....        | 85         |
| Oturum Süreci ve Planları .....   | 88         |
| Oturum İnceleme ve Değerlendirme .....  | 98         |
| Kanıtı Dayalı Uygulamalar .....   | 100        |
| <b>BÖLÜM 5</b>  |            |
| <b>HORTİKÜLTÜREL TERAPİSİ MODELLERİ.....</b>                                      | <b>105</b> |
| <b>TERAPÖTİK MODEL.....</b>   | <b>106</b> |
| Psikolojik Sonuçlara Odaklanan Hortikültürel Terapisi Terapötik Modeli .....      | 106        |
| Terapötik Yaklaşımlar .....   | 111        |
| Travma Yaşayanlar İçin Dikkat Edilmesi Gerekenler .....                           | 112        |
| Tedavi Hedefleri .....  | 113        |
| Fiziksel Sonuca Odaklanan Hortikültürel Terapisi Terapötik Modeli.....            | 118        |
| Terapötik modelde alan kullanımı .....  | 123        |
| <b>MESLEKİ MODEL.....</b>   | <b>127</b> |
| Bahçecilik Temelli Mesleki Eğitime Bakış Açısı .....                              | 128        |
| Kavramlar ve Teoriler .....   | 132        |
| Mesleki Ağırlıklı Programların Türleri ve Özellikleri.....                        | 133        |
| Meslek Öncesi Eğitim .....  | 133        |
| Mesleki Rehabilitasyon İçin Programlama Süreci.....                               | 135        |
| Mesleki Rehabilitasyon Danışmanları ile Çalışmak.....                             | 136        |
| Program Geliştirme: Bahçecilikte Rekabetçi İstihdam.....                          | 137        |
| Mesleki Bahçecilik Terapisi İçin Lojistik .....                                   | 140        |
| Hortikültürel Terapisi Sitesi: Mesleki Programlar İçin Bileşenler.....            | 141        |
| Programlama.....  | 142        |
| Sağlık Modellerine Dayalı Hortikültürel Terapisi.....                             | 143        |
| Sağlık Modellerine Dayalı Hortikültürel Terapisinin Kanıtı Dayalı Faydaları ..... | 146        |
| Sağlık Modellerine Dayalı Dayalı Hortikültürel Terapi Programları .....           | 148        |
| Sağlık Modellerine Dayalı Hortikültürel Terapisi Programın Personeli .....        | 151        |



Sağlık Modellerine Dayalı Hortikültürel Terapisi Programlama Çalışması ..... 152

## **BÖLÜM 6**

**DOKÜMANTASYON ..... 157**

Hortikültürel Terapisi Dokümantasyonu İçin Genel Kılavuzlar ..... 158

Kişiselleştirilmiş Belge Türleri ..... 160

İlk Değerlendirmeler ..... 160

Müdahale veya Uygulama Planı ..... 161

İlerleme Notları ..... 162

Taburcu Özeti ..... 163

Sözlü Raporlar ..... 164

Grup Belgeleri ..... 164

## **BÖLÜM 7**

**HORTİKÜLTÜREL TERAPİSİ PROGRAM YÖNETİMİ ..... 167**

Program Hedeflerinin Geliştirilmesi ..... 172

İç ve Dış İletişim ..... 173

İç İletişim Stratejileri ..... 173

Dış İletişim Stratejileri ..... 176

Hortikültürel Terapisi Programında Personelinin, Stajyerin ve Gönüllülerin Yönetilmesi  
178

Bahçecilik İçin Kullanılan Alanların Yönetimi, Lojistiği, Kalite Kontrolü ve Site Güvenliği  
181

Program Değerlendirme ..... 183

Program Bütçesi Geliştirme ve Yönetimi ..... 184

## **BÖLÜM 8**

**HORTİKÜLTÜREL TERAPİSİ MESLEĞİNİN GELİŞİMİ ..... 189**

**KAYNAKLAR ..... 203**

**EKLER ..... 209**



## KAYNAKLAR

- Ainsworth, M. D. S. (1978). The bowlby-ainsworth attachment theory. *Behavioral and brain sciences*, 1(3), 436-438.
- Ainsworth, M. D. S. (1978). The bowlby-ainsworth attachment theory. *Behavioral and brain sciences*, 1(3), 436-438.
- Allen, L. (1971). An adventure playground for handicapped children in London. *International Journal of Early Childhood*, 3(2), 70.
- Baker, M. R., Waliczek, T. M., & Zajicek, J. M. (2015). The Effect of School Gardening Activities on Visual-Motor Integration of Pre-School and Kindergarten Students. *Journal of therapeutic horticulture*, 25(2), 3-14.
- Bowlby, J. (1979). The bowlby-ainsworth attachment theory. *Behavioral and Brain Sciences*, 2(4), 637-638.
- Bowlby, J. (1982). Attachment and loss: retrospect and prospect. *American journal of Orthopsychiatry*, 52(4), 664.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Harvard university press.
- Buber, M. 1971. I and Thou. Translated by Walter Kaufmann. New York: Touchstone Press.
- Buettner, L., and S. L. Martin. 1995. Therapeutic Recreation in the Nursing Home. State College, PA: Venture Publishing.
- Christie, M. A., & Cole, F. (2017). The Impact of Green Exercise on Volunteers' Mental Health and Wellbeing—Findings from a Community Project in a Woodland Setting. *Journal of Therapeutic Horticulture*, 27(1), 16-33.
- Clopton, C. (1998). Horticultural therapy in a therapeutic farm community. *Journal of Therapeutic Horticulture*, 9, 9-13.
- Coles, R. (1971). A domain of sorts. *Harper's Magazine*, 116.
- Csikszentmihalyi, M. 1990. Flow: The Psychology of Optimal Experience. New York: Harper & Row
- Cutillo, A., Rathore, N., Reynolds, N., Hilliard, L., Haines, H., Whelan, K., & Madan-Swain, A. (2015). A literature review of nature-based therapy and its application in cancer care. *Journal of Therapeutic Horticulture*, 25(1), 3-15.
- D'Andrea, S. J., Batavia, M., & Sasson, N. (2007). Effect of Horticultural Therapy on Preventing the Decline of Mental Abilities of Patients with Alzheimer's Type Dementia. *Journal of Therapeutic Horticulture*, 18.
- Dorn, S., & Relf, D. (1995). Horticulture: Meeting the needs of special populations. *HortTechnology*, 5(2), 94-103.
- Doutt, K. M., Airhart, D. L., & Willis, T. W. (1989). Horticultural therapy activities for exceptional children. *Journal of Therapeutic Horticulture*, 10-14.
- Fleming, L. L., & Dutrizac, G. J. (2010). Botanical Gardens: Fertile Soil for the Practice of Horticultural Therapy. *Journal of therapeutic horticulture*, 20.
- Flick, K. M. (2012). The application of a horticultural therapy program for preschool children with autism spectrum disorder. *Journal of Therapeutic Horticulture*, 22(1), 38-45.



- Foster, D. (2002). Social and Therapeutic Horticulture in the United Kingdom. *Journal of Therapeutic Horticulture*, 40-43.
- Gerlach-Spriggs, N., & Healy, V. J. (2019). Rehabilitation and Gardens. *SiteLINES: A Journal of Place*, 15(1), 15-19.
- Gray, S. (1999). Therapeutic garden design in residential care for older adults including those with dementia and physical frailties. *Journal of Therapeutic Horticulture*, 10, 40-49.
- Hall, L., Robertson, W., & Turner, M. A. (1992). Clinical reasoning process for service provision in the public school. *The American Journal of Occupational Therapy*, 46(10), 927-936.
- Hettler, B. 1976. "Six Dimensions of Wellness Model." National Wellness Institute, Inc. Accessed September 3, 2017. [http://www.nationalwellness.org/?page=six\\_dimensions](http://www.nationalwellness.org/?page=six_dimensions).
- Hewson, M. (2001). Horticultural therapy and post traumatic stress recovery. *Journal of Therapeutic Horticulture*, 44-47.
- Hewson, M.L. (1998). Horticulture as therapy: A practical guide to using horticulture as a therapeutic tool . Guelph, Ontario, Canada: Greemoore Printing Company
- Hilbers, J., & Satharasinghe, A. (2013). Gardens and therapeutic horticulture in an acute healthcare setting: opportunities provided by the Blooming Backyard project at Prince of Wales Hospital, Sydney. *Journal of Therapeutic Horticulture*, 23(1), 35-48.
- Holland, J. L. 1997. Making Vocational Choices: A Theory of Careers. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall. "Issues." United Nations Division for Social Policy and Development: Disability. Accessed April 2, 2018. <https://www.un.org/development/desa/disabilities/issues.html>.
- Huxmann, N. J. 2016. "The Garden as Setting for Horticultural Therapy." *Acta Horticulturae*, 1121: 39-45.
- Jarrott, S. E., Kwack, H. R., & Relf, D. (2002). An observational assessment of a dementia-specific horticultural therapy program. *HortTechnology*, 12(3), 403-410.
- Jung, C. G. (2014). *The archetypes and the collective unconscious*. Routledge.
- Kaplan, R., & Kaplan, S. (1990). Restorative experience: The healing power of nearby nature. In R. Hester, & M. Francis (Eds.), *The meanings of gardens: Idea, place, and action* (pp.238-243). Cambridge, MA: MIT Press.
- Kaplan, R., & Kaplan, S. (1996). *The experience of nature: A psychological perspective* (2nd ed.). New York: Cambridge University Press.
- Kasar, J., and N. Clark. 2000. *Developing Professional Behaviors*. Thorofare, NJ: Slack Incorporated.
- Katcher, B. L., and A. Snyder. 2010. *An Insider's Guide to Building a Successful Consulting Practice*. New York: AMACOM.
- Kellert, S. R. (2014). This feeling of connection to nature enlarges our understanding of community... We emerge as stewards of nature motivated by an expanded appreciation of our personal and collective self-interest. *Welcome to Subirdia: Sharing Our Neighborhoods with Wrens, Robins, Woodpeckers, and Other Wildlife*, 51.
- Kohut, H. 1984. *How Does Analysis Cure?* Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Kojima, H., & Kunimi, M. (2013). The effect of horticultural activity on the cognitive performance of healthy elderly individuals. *Journal of Therapeutic Horticulture*, 23(2), 5-18.

- Lewis, C. A. (1990). Gardening as healing process. In R. Hester, & M. Francis, (Eds.), *The meanings of gardens: Idea, place, and action* (pp. 244-251). Cambridge, MA: MIT Press.
- Lewis, C. A. (1995). *Green nature, human nature*. Urbana, IL: University of Illinois Press.
- Lewis, C. A., (1973). People-plant interaction: A new horticultural perspective. *American Horticulturist*, 52 (2), 18-24.
- Lewis, C. A., (1979). Healing in the urban environment: A person/plant perspective. *Journal of the American Planning Association*, 45, 330-338.
- Lindheim, R., Glaser, H. H., & Coffin, C. (1972). *Changing hospital environments for children*. Harvard University Press.
- Lopez, B. (1986). *Arctic Dreams: Imagination and Desire in a Northern Landscape*. London: Picador.
- Louv, R. (2005). Nature deficit. *Orion*, 70, 71.
- Marcus, C. C. (2007). Healing gardens in hospitals. *Interdisciplinary design and research e-Journal*, 1(1), 1-27.
- Mattson, R. H., Merkle, J., Parrett, L., & Waliczek, T. (1993). Proposed horticultural therapy standards of practice. *Journal of Therapeutic Horticulture*, 41-48.
- Mehl-Madrona, L. 2007. *Narrative Medicine: The Use of History and Story in the Healing Process*. Rochester, VT: Bear & Company.
- Melwood Horticultural Training Center. 1980. *The Melwood Manual: A Planning and Operations Manual for Horticultural Training and Work Co-op Programs*. Accessed May 10, 2018. <https://eric.ed.gov/?q=Melwood+Manual&id=ED200793>.
- Miavitz, E. M. (1998). Grief Gardening: A Horticultural Therapy Program for the Bereaved. *Journal of Therapeutic Horticulture*, 9, 17-20.
- Moore, T. 1992. *Care of the Soul: A Guide for Cultivating Depth and Sacredness in Everyday Life*. New York: Harper Collins.
- Murrey, G. J., Wedel, A., & Dirks, J. (2001). A horticultural therapy program for brain injury patients with neurobehavioral disorders. *Journal of Therapeutic Horticulture*, 4-8.
- Olds, G. R., Sanson, A. J., & Daniel, T. M. (1987). Characterization of Mycobacterium tuberculosis antigen 5 epitopes by using a panel of 19 monoclonal antibodies. *Journal of clinical microbiology*, 25(3), 471-475.
- Park, S.-A., C. Song, J.-Y. Choi, K.-C. Son, and Y. Miyazaki. 2016. "Foliage Plants Cause Physiological and Psychological Relaxation as Evidenced by Measurements of Prefrontal Cortex Activity and Profile of Mood States." *HortScience* 51: 1308–1312.
- Parsons, F. 1909. *Choosing a Vocation*. Boston, MA: Houghton Mifflin
- Pouya, S., & Demirel, Ö. (2015). What is a healing garden?. *Akdeniz University Journal of the Faculty of Agriculture*, 28(1), 5-10.
- Pouya, S., & Demirel, Ö. (2016). Ortopedik Engelli Çocukların İyileştirilmelerine Yönelik Planlama Yaklaşımı: ODTÜ Eymir Gölü Örneği (Ankara), Karadeniz Teknik Üniversitesi. Fen Bil. Ens., Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı. *Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Doktora tezi*, 139s.
- Pouya, S., & Demirel, Ö. (2017). Hospital rooftop garden. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 7(1), 150-167.
- Pouya, S. (2018). The importance of horticulture therapy and gardening for older adults in nursing home. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 8(2), 146-166.



- Pouya S., (2023). Zihinsel Engelli Çocuklara Bireysel Bahçe Terapisinin Uygulanması ve Gelişimlerinin Değerlendirilmesi, *Akademia Doğa ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 9(1).
- Predny, M., & Relf, P. D. (2000). Perspectives on Intergenerational Horticultural Therapy. *Journal of Therapeutic Horticulture*, 26-31.
- Relf, D. (1992). Human issues in horticulture. *HortTechnology*, 2(2), 159-171.
- Relf, D. 2012. "Advancing Horticultural Therapy through Research and Publishing," *Acta Horticulturae* 954: 13–20.
- Rice, J. S., & Lremy, L. (1998). Impact of horticultural therapy on psychosocial functioning among urban jail inmates. *Journal of Offender Rehabilitation*, 26(3-4), 169-191.
- Rogers, C. R. (1951). Perceptual reorganization in client-centered therapy.
- Sackett, D. L., W. M. C. Rosenberg, J. A. Muir-Gray, R. Brian Haynes, and W. Scott Richarson. 1996. "Evidence-Based Medicine: What It Is and What It Isn't." *British Medical Journal* 312: 71–72.
- Sacks, O. 1995. *An Anthropologist on Mars*. New York: Vintage Books.
- Salomon, L. (2002). Application of a client-centered horticultural therapy approach in a behavioral setting. *Journal of Therapeutic Horticulture*, 44-51.
- Seligman, M. 2002. *Authentic Happiness: Using the New Positive Psychology to Realize Your Potential for Lasting Fulfillment*. New York: The Free Press.
- Sempik, J., J. Aldridge, and S. Becker. 2003. *Social and Therapeutic Horticulture: Evidence and Messages from Research*. Leicestershire, Thrive and CCFR.
- Shukor, S. F. A., Stigsdotter, U. K., & Nilsson, K. (2012). A review of design recommendations for outdoor areas at healthcare facilities. *Journal of Therapeutic Horticulture*, 22(2), 32-47.
- Siegel, D. J. 2007. *The Mindful Brain: Reflection and Attunement in the Cultivation of Well-Being*. New York: Norton. Siegel, D. J. 2010. *The Mindful Therapist: A Clinician's Guide to Mindsight and Neural Integration*. New York: Norton.
- Şirin-Ayva, A. B., & Canel, A. N. (2019). Psikolojik Danışma Sürecinde Yeni Bir Model: Macera Terapisi.
- Sneed, C. 1992. *Growing Season: The Movie*. Directed by Nicholas Wellington. Olney, PA: Bullfrog Films.
- Soga, M., K. J. Gaston, and Y. Yamaura. 2017. "Gardening Is Beneficial for Health: A Meta-Analysis." *Preventive Medicine Reports* 5: 92–99
- Spriggs, N.G., Kaufman, R. E., & Warner, S. B., Jr. (1998). *Restorative gardens: The healing landscape*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Starling, L. A. 2016. "Horticultural Therapy with Special Populations" In *Urban Horticulture*, ed. T. M. Waliczek, and J. M. Zajicek. Boca Raton, FL: CRC Press, Taylor & Francis Group, p. 7
- Stewart, S. (2003). Horticultural therapy for patients with eating disorders at the Homewood Health Centre, Guelph, Ontario. *Journal of Therapeutic Horticulture*, 32-37.
- Thorp, L., and C. Townsend. 2001. Agriculture education in an elementary school: An ethnographic study of a school garden. Paper presented at the 28th Annual National Agricultural Education Research Conference, New Orleans, LA. Accessed September 9, 2017. <http://www.aaeonline.org/Resources/Documents/National/ResearchProceedings,National2001.pdf>.
- Tweddle, A. (2007). Youth leaving care: How do they fare?. *New directions for youth development*, (113), 15-31.

- Ulrich, R. S. (1984). View through a window may influence recovery from surgery. *Science*, 224, 420-421.
- Ulrich, R. S. (1991). Stress recovery during exposure to natural and urban environments. *Journal of Environmental Psychology*, 11, 210-230.
- Ulrich, R. S. (1991). Stress recovery during exposure to natural and urban environments. *Journal of Environmental Psychology*, 11, 210-230.
- Ulrich, R. S. (1992). How design impacts wellness. *Healthcare Forum Journal*, September/October, 20-25.
- URL 1. <https://www.oggusto.com/kunye/gozde-ozugur>
- URL 2. <https://www.bilincdisiyayinlari.com/post/chiron-efsanesi>
- URL 3. <https://www.nytimes.com/2019/10/04/nyregion/garden-rikers-island.html>
- url 4. <https://ncbg.unc.edu/2016/03/04/horticultural-therapy-at-ncbg/>
- URL 5. <https://www.transplantingtraditions.org/>
- URL 6. <https://www.nytimes.com/2019/03/25/style/plants-hospital-horticulture-therapy.html>
- URL 7. <https://news.climate.columbia.edu/2019/01/10/community-gardens-east-harlem/>
- Walters, M. (1938). *The literary and rhetorical background of Francis Bacon as an English man of letters*. University of London, Royal Holloway College (United Kingdom).
- Warner, S. B., Jr. (1995). The human side: A brief history of healing gardens in health care settings. *Journal of Health Care Design*, 7, September.
- Wilfong, C. (2010). *The Meditative Gardener: Cultivating Mindfulness of Body, Feelings, and Mind*. Heart Path Press.
- Wilson, E. O. (1986). *Biophilia*. Harvard university press.
- Wilson, E. O. (1995). *The biophilia hypothesis*. Island Press.
- Wilson, J. F., & Christensen, K. M. (2011). The relationship between gardening and depression among individuals with disabilities. *Journal of Therapeutic Horticulture*, 21(2), 28-41.
- Winterbottom, D., and A. Wagenfeld. 2015. *Therapeutic Gardens: Design for Healing Spaces*. Portland, OR: Timber Press.
- Witvliet, C. V., T. E. Ludwig, and K. L. Vander Laan. 2001. "Granting Forgiveness or Harboring Grudges: Implications for Emotion, Physiology, and Health." *Psychological Science*, 12: 117-123.